

Η Υποχρέωση της Αμερικής

Καθώς ο πόλεμος τελείωνε, οι ιθύνοντες στην Ουάσινγκτον συνειδητοποιούσαν ότι αμερικανικά εργοστάσια είχαν παραγωγικές δυνατότητες που ξεπερνούσαν κατά πολύ την ικανότητα της αμερικανικής κοινωνίας να απορροφήσει τα προϊόντα της. Η αγωνία τους ήταν ότι μια νέα Μεγάλη Ύφεση, προκαλούμενη από έλλειψη ικανής ζήτησης, σε μια εποχή που η Σοβιετική Ένωση караδοκούσε και ο υπόλοιπος δυτικός κόσμος είχε ημι-καταστραφεί από τον πόλεμο, θα ήταν ίσως η χαρακτηριστική βολή.

Τότε αντέδρασαν σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας ένα Παγκόσμιο Σχέδιο κατά μιας νέας Μεγάλης Ύφεσης. Το εν λόγω Σχέδιο δεν αφορούσε απλά την δημιουργία ενός παγκόσμιου νομισματικού συστήματος (του συστήματος Μπρέτον Γούντς) μαζί με το φημισμένο Σχέδιο Μάρσαλ (όπου η Αμερική έστελνε ετησίως 2% του ΑΕΠ της στην Ευρώπη, όχι ως δάνεια αλλά ως ενίσχυση). Το Παγκόσμιο Σχέδιο επεκτεινόταν στην ιδέα ενός διεθνούς συστήματος το οποίο θα στηριζόταν στο τρίγωνο δολαρίου-μάρκου-γιεν όπου:

- Οι ΗΠΑ θα είχαν εμπορικό πλεόνασμα απέναντι στην Ευρώπη και την Ιαπωνία
- Οι ΗΠΑ θα ανακύκλωναν έως και το 70% των εμπορικών τους πλεονασμάτων (π.χ. κερδών) στέλνοντάς τα πίσω (σε διάφορες μορφές) στην Ευρώπη και στην Ιαπωνία

Παράλληλα, η Γερμανία και η Ιαπωνία θα στήριζαν την βιομηχανική τους ανάπτυξη σε εμπορικά πλεονάσματα στην περιοχή τους - απέναντι στην υπόλοιπη Ευρώπη η Γερμανία και στην Ασία η Ιαπωνία (κι όταν η νίκη του Μάο κατέστησε το τελευταίο αδύνατο, οι ΗΠΑ άνοιξαν τις αγορές τους στην Ιαπωνία ως λύση ύστατης ανάγκης).

Προαπαιτούμενα αυτού του Παγκόσμιο Σχεδίου ήταν:

- Να σταματήσει η καταστροφή των γερμανικών εργοστασίων από τους Συμμάχους, η οποία είχε συναποφασιστεί το 1946
- Η διαγραφή των χρεών της Γερμανίας προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας (1953)
- Η σταδιακή κατάργηση δασμών και συνόρων, με παράλληλη δημιουργία καρτέλ βαριάς βιομηχανίας, με την Γερμανία στο επίκεντρο
- Συμφωνία με το Παρίσι να αποδεχθεί τα παραπάνω με αντάλλαγμα την διοικητική ηγεμονία των νέων υπερ-εθνικών Ευρωπαϊκών θεσμών

Περιληπτικά, με στόχο την αποφυγή της Μεγάλης Μεταπολεμικής Ύφεσης, οι ΗΠΑ έθεσαν τα πλεονάσματά τους στην διάθεση της Ευρώπης και της Ιαπωνίας δημιουργώντας θεσμούς και συνθήκες που επέτρεπαν την βιομηχανική αναγέννηση των μεγάλων ηττημένων.

Το Σχέδιο αυτό λειτούργησε εκπληκτικά, δωρίζοντας στον καπιταλισμό την «Χρυσή Εποχή» του, η οποία βέβαια έληξε το 1971 αφού τα πλεονάσματα των ΗΠΑ εξανεμίστηκαν. Τότε ξεκίνησε μια νέα εποχή, πολύ πιο βανάυση, ασταθής, βασιζόμενη στην μεγέθυνση των Αμερικανικών ελλειμμάτων και σε μια ανάπτυξη που στηρίχθηκε στην αντιστροφή των εμπορικών και κεφαλαιακών ροών: Οι ΗΠΑ λειτουργούσαν πλέον σαν μια ηλεκτρική σκούπα που «ρούφαγε» τις εξαγωγές της Γερμανίας και της Ιαπωνίας (και αργότερα της Κίνας) με αντάλλαγμα την ροή των κερδών αυτών των χωρών προς την Γουόλ Στρήτ. Έτσι, έκλεισα, και πάλι, ο παγκόσμιος «κύκλος» πλεονασμάτων-ελλειμμάτων.

Άλλη μια φορά, η Γερμανία μπόρεσε, ελέω Αμερικής, να αφοσιωθεί στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων, χωρίς να χρειάζεται να ασχολείται με το που και πως θα «κατασκευαστεί» ικανή παγκόσμια ζήτηση για αυτά. Τα αυτοκίνητα ήταν Made in Germany ενώ η ζήτηση ήταν Made in America.

Όλα αυτά όμως τελείωσαν το 2008. Από τότε, παρά το γεγονός ότι τα Αμερικανικά ελλείμματα επέστρεψαν στο πρότερο επίπεδο, οι εισαγωγές των ΗΠΑ έχουν μειωθεί κατά 24%, την ώρα που ο υπόλοιπος πλανήτης μείωσε κατά 57% την εξαγωγή κεφαλαίων προς τον αμερικανικό ιδιωτικό τομέα. Αυτή είναι η υποβόσκουσα αιτία της παγκόσμιας κρίσης.

Σε αυτό το νέο σκηνικό, όπου για πρώτη φορά στην μεταπολεμική ιστορία η Αμερική δεν μπορεί να «φροντίσει» ώστε να παράγεται ικανή ζήτηση για τις γερμανικές, κινεζικές και ιαπωνικές εξαγωγές, η Ουάσινγκτον έχει την εξής ιερή υποχρέωση: Να δώσει στο Βερολίνο να καταλάβει:

- ότι από τούδε και στο εξής η Γερμανία έχει υποχρέωση να παράγει όχι μόνο βιομηχανικά αγαθά αλλά και μέρος της παγκόσμιας ζήτησης που εξανεμίστηκε το 2008.
- ότι μια Ευρωζώνη που λειτουργεί ως επέκταστη της προ-2008 Γερμανίας απλά δεν είναι εφικτή.

Οι ΗΠΑ σήμερα να μην έχουν την πειθώ που είχαν προ του 2008. Όμως έχουν υποχρέωση να προσπαθήσουν. Για το καλό όλως μας. Και της Γερμανίας!